

III.7040.133.2020.AD

**Pan
Jarosław Gowin
Wiceprezes Rady Ministrów
Minister Rozwoju, Pracy
i Technologii**

Szanowny Panie Premierze,

zwracam się z uprzejmą prośbą o rozważanie podjęcia przez Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii prac nad zmianą przepisów regulujących katalog osób uprawnionych do dodatkowego świadczenia postojowego oraz jednorazowego dodatkowego świadczenia postojowego na podstawie ustawy z dnia 9 grudnia 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych¹ (zwana dalej: „Tarczą antykryzysową 6.0”) oraz wydanego na podstawie m. in. art. 15zt ust. 1 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych² (zwanej dalej: „specustawą o COVID-19”) rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 stycznia 2021 r. w sprawie wsparcia uczestników obrotu gospodarczego poszkodowanych wskutek pandemii COVID-19³ (zwanego dalej: „Tarczą antykryzysową 7.0”) o osoby współpracujące w rozumieniu art. 8 ust. 11 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych⁴.

Należy wskazać, że do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich już od czasu tzw. pierwszej fali pandemii COVID-19 zaczęły trafiać skargi osób, które nie uzyskały świadczenia postojowego w ramach mechanizmów wsparcia wprowadzonych drogą specustawy o COVID-19. Zgodnie ze stanowiskiem wyrażonym odpowiedzi skierowanej do jednego z ówczesnych wnioskodawców Departamentu Ubezpieczeń Społecznych Ministerstwa

¹ Dz. U. poz. 2255

² t.j. Dz. U. poz. 1842 z późn. zm.

³ Dz. U. poz. 152

⁴ t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 266 z późn. zm.

Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 3 lipca 2020 r. osoby współpracujące, tj. małżonek, dzieci, dzieci drugiego małżonka, dzieci przysposobione, rodzice, macocha albo ojczym przedsiębiorcy, którzy pozostają z nim we wspólnym gospodarstwie domowym i pomagają w prowadzeniu działalności, nie ponoszą ryzyka związanego z załamaniem rynku na skutek obostrzeń wprowadzonych w celu przeciwdziałania pandemii. Osoby współpracujące nie generują kosztów podatkowych i nie uznaje się wartości własnej ich pracy. To przedsiębiorca bowiem decyduje, czy i w jakim zakresie korzystać z pracy tych osób, które też nie odpowiadały za szkodę wynikłą w związku z działaniem w granicach dopuszczalnego ryzyka. W innej sprawie wskazany Departament przekazał do Ministerstwa Rozwoju, Pracy i Technologii skargę osoby współpracującej, która nie uzyskała świadczenia postojowego na podstawie Tarczy antykryzysowej 6.0, w celu udzielenia odpowiedzi dotyczącej możliwości uzyskania finansowego wsparcia. Do dnia przesłania niniejszego wystąpienia Ministerstwo nie udzieliło Rzecznikowi odpowiedzi.

Podnieść trzeba, że świadczenie postojowe pozostaje jednym z podstawowych instrumentów pomocowych dla przedsiębiorców poszkodowanych na skutek pandemii COVID-19. Zgodnie z podstawowym celem ustawodawstwa poświęconego pandemii jakim jest zwalczanie skutków, w tym społeczno – gospodarczych, COVID-19, świadczenie miało na celu wsparcie finansowe osób nie uzyskujących środków z innych źródeł. W szczególności warunkiem uzyskania świadczenia było niepodleganie ubezpieczeniom społecznym z innego tytułu, chyba że dana osoba podlega ubezpieczeniom emerytalnym i rentowym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej (art. 15zq ust. 4 pkt 3 specustawy o COVID-19).

Mając na uwadze powyższe, nie ma racjonalnych powodów do ograniczenia wsparcia z tytułu świadczenia postojowego dla osób, których wynagrodzenie podlega opodatkowaniu podatkiem dochodowym na takich samych zasadach, jak wynagrodzenie innych pracowników. Wskazać należy, że osoby współpracujące mogą być zatrudnione w przedsiębiorstwie zarówno na podstawie umowy o pracę, jak i umowę zlecenia, jak i także mogą świadczyć pracę bez umowy pisemnej (umowy dorozumianej). W każdym przypadku jednak przedsiębiorca zobowiązany jest do uiszczania składek na ubezpieczenie społeczne i innych składek pobieranych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Wyjątek dotyczy sytuacji, w której osoba współpracująca jest zatrudniona na podstawie umowy o pracę w innych przedsiębiorstwie oraz otrzymuje co najmniej minimalne wynagrodzenie, a zatrudniający odprowadza za tego pracownika ww. składki. Wówczas przedsiębiorca opłaca za osobę współpracującą wyłącznie składkę zdrowotną.

Podnieść trzeba, że obecna sytuacja osób współpracujących nie może zostać uznana za prawidłową z punktu widzenia zasady równości. Jak wskazano w powołanym powyżej piśmie Departamentu Ubezpieczeń Społecznych, specustawa o COVID-19 przewiduje m.in.

możliwość dofinansowania części kosztów wynagrodzeń pracowników oraz należnych od tych wynagrodzeń składek na ubezpieczenia społeczne u mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców w przypadku spadków obrotów gospodarczych (art. 15zzb) oraz dofinansowanie części kosztów prowadzenia działalności gospodarczej przedsiębiorców będących osobą fizyczną niezatrudniających pracownika w przypadku spadku obrotów gospodarczych (art. 15zzc) w przypadku zatrudnienia na podstawie umowy o pracę osób współpracujących. Jednocześnie, osoby te nie mogą uzyskać bezpośredniego wsparcia finansowego z tytułu dodatkowego i jednorazowego świadczenia postojowego, mimo że takie wsparcia przepisy Tarczy antykryzysowej 6.0. przewidują również dla osób uzyskujących przychód wyłącznie z umowy cywilnoprawnej (art. 15z³ specustawy o COVID-19). W tym przypadku wykonywanie pracy nie będącej neutralną z punktu widzenia przepisów ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych nie może zostać uznane za nie nadającą się do uwzględnienia w przypadku świadczenia postojowego, stanowiącego bezpośrednią pomoc dla osób pozbawionych przychodów w okresie pandemii COVID-19.

W związku z powyższym, na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2020 r. poz. 627), zwracam się do Pana Premiera z wnioskiem o rozważanie zmiany przepisów specustawy o COVID-19 w kierunku umożliwiającym uzyskania wsparcia na podstawie obecnych (z Tarczy antykryzysowej 6.0 lub 7.0) lub przyszłych instrumentów pomocowych przez osoby współpracujące na takich samych zasadach jak w przypadku innych osób zatrudnionych, w tym zatrudnionych na podstawie umowy o pracę lub umowę zlecenia.

Z poważaniem,

Stanisław Trociuk

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/